

Хомченко О. В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шуст Н. Б., д.соц.н., професор

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

У всі історичні періоди громадська думка завжди засуджувала плагіат, прирівнювала його до звичайної крадіжки, і в цьому є сенс. Законодавство багатьох країн передбачає кримінальну відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. Завданням кримінального судочинства є захист прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб, який держава здійснює шляхом притягнення до відповідальності кожного, хто вчинив злочин.

Порушення прав інтелектуальної власності становлять окрему групу злочинів, які спрямовані проти прав власників на володіння, користування і розпорядження результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Кримінальні закони різних країн визначають відповідальність за порушення авторського права і суміжних прав, прав на об'єкти промислової власності, неправомірне використання знаків для товарів і послуг, розголошення комерційної таємниці тощо. Кримінальною відповідальністю є вид юридичної відповідальності, що застосовується щодо осіб, які вчинили злочин, передбачений кримінальним законодавством; вид державного примусу, що полягає в обмеженні певних прав і свобод людини (особистого, майнового або іншого характеру). Важливою характерною рисою українського кримінального законодавства у сфері інтелектуальної власності є те, що кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності настає тільки тоді, коли правовласнику завдана суттєва матеріальна шкода. Так, Кримінальним кодексом України передбачено настання кримінальної відповідальності у випадку заподіяння шкоди у значному, великому або особливо великому розмірі [1, с. 4].

У Кримінальному кодексі України є кілька норм, які регулюють питання охорони права інтелектуальної власності. Серед цих норм ст. 176 «Порушення авторського права і суміжних прав», ст. 177 «Порушення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію» тощо [2]. Сутність цих злочинів полягає в порушенні авторства на зазначені об'єкти інтелектуальної власності, тобто права визнаватися автором – одного із особистих немайнових прав автора, які перелічені в Цивільному кодексі України. Отже, інші особисті немайнові права автора

зокрема на об'єкти авторського права та суміжних прав, не охоплюються складом злочину ч. 1 ст. 177, тому і не мають кримінально-правового захисту. І це не єдина проблема, що досліджується у працях багатьох науковців. Зокрема, В. Качуровський стверджує, що, враховуючи світові тенденції, необхідно посилити кримінальну відповідальність за порушення особистих немайнових прав на об'єкти інтелектуальної власності: закріпити кримінальну відповідальність за привласнення авторства, змінити матеріальний склад злочину на формальний, адже порушення особистих майнових прав не пов'язане з настанням матеріальних наслідків [3, с. 144].

Варто погодитися з Ю.О. Кульчинською, яка звертає увагу на особливість зазначених статей Кримінального кодексу України. У них акцент зроблений на штрафи, проте вони настільки незначні, що будуть для порушника не більше, ніж символічні. В ст. 177 КК України передбачається кримінально-правовий захист об'єктів права промислової власності. У переліку об'єктів права промислової власності чомусь немає порід тварин, комерційних найменувань, географічних зазначень, комерційної таємниці. Аналіз КК України у сфері захисту права інтелектуальної власності показав відсутність єдиної, цілісної, ефективної і надійної системи правового захисту інтелектуальної власності [4, с. 76].

Окрім уже зазначених норм, кримінальна відповідальність передбачена за комерційне шпигунство, тобто незаконне отримання і розголошення або інше використання відомостей, що становлять комерційну таємницю, якщо це спричинило істотну шкоду суб'єкту господарської діяльності. Такі злочини караються штрафом від двохсот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк до трьох років. Законодавство України встановлює кримінальну відповідальність за незаконне виробництво, експорт, імпорту, зберігання, реалізацію та переміщення дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва, якщо ці дії вчинені у значних розмірах, або у великих розмірах. Такі злочини караються штрафом, або виправними роботами, або позбавленням волі з конфіскацією та знищенням дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання чи сировини для їх виробництва [2].

Отже, захист права інтелектуальної власності в Україні, відповідно до світових тенденцій розвитку цієї сфери відносин, здійснюється за допомогою норм кримінального права. Кримінальним кодексом України передбачено відповідальність за деякі злочини щодо авторського права і суміжних прав, промислової власності тощо. Але дієвість цих норм на практиці є досить сумнівною. Питання кримінальної відповідальності у сфері інтелектуальної власності зараз є досить актуальним. Серед недоліків законодавства можна виділити такі як недостатня охорона

особистих немайнових прав авторів, незначні санкції, тобто міра відповідальності, та загалом відсутність єдності, цілісності норм, що стосуються кримінальної відповідальності щодо об'єктів інтелектуальної власності. Держава докладає зусиль для посилення захисту права інтелектуальної власності, але поки що, на превеликий жаль, значних результатів не досягнуто.

Література

1. Валле В. Кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності (Законодавство України та міжнародна практика) [Електронний ресурс] / Віра Валле. – Режим доступу: <http://www.viravallee.com/articles/CriminalLiabilityForIntellectualPropertyInfringement.pdf>

2. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

3. Качуровський В. Кримінальна відповідальність за порушення особистих немайнових прав автора / В. Качуровський // Національний юридичний журнал: теорія та практика – 2015. – № 1. – С. 143 – 146.

4. Кульчинська Ю. О. Кримінально-правовий захист права інтелектуальної власності / Ю. О. Кульчинська // Юридична наука. – 2013. – № 9. – С. 69-79 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2013_9_10.

УДК 347.440.3(043.2)

Чухрай К.Г., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В.М., старший викладач

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДОГОВОРУ ПОЗИЧКИ У СУЧАСНОМУ ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ

Важливе місце в системі безоплатних цивільно-правових договорів відводиться договору позички.

Досліджуючи юридичну природу договору позички, слід, перш за все, визначити особливості предмета такого договору. Адже, характеристика предмета договору позички впливає на визначення змісту останнього, а також на властивості його сторін.

Майнові права та обов'язки не є предметом договору позички (ст. 190, ч. 1 ст. 827 ЦК України). Оскільки, предметом договору позички не можуть бути майнові права, предметом договору позички не може бути як нерухомість підприємство як єдиний майновий комплекс (ст. 191 ЦК України).